

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Красимира Христова Кръстанова, катедра „Етнология“,
Философско-исторически факултет, Пловдивски университет
на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата
(Методология на антроположките изследвания)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. бр. 98 от 19.11.2024 г. и в интернет-страница на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Етнология към Философско-исторически факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Стоян Христов Антонов от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на получените материали

Представяне на процедурата

19.02.2025 г.: Изтича срокът за подаване на документи по обявения конкурс.

31.01.2025 г.: С ректорска Заповед № РД-22-253/31.01.2025 се назначава комисия за провеждане на заседание на 21.02.2025 година за допускането на кандидатите по този конкурс.

24.02.2025 г.: Комисията разглежда документите на кандидата, които са подадени в срок, отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПРАСПУ и подписва Протокол за неговото допускане в процедурата. Гл. ас. д-р Стоян Антонов получи лично уведомително писмо с Изх. № РД-37-160 от 24.02.2025 година за допускането си.

27.02.2025 г.: Протокол_1 от първото неприсъствено заседание на Научното жури по обявения в ДВ, бр. 98/19.11.2024 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Методология на антроположките изследвания) към катедра „Етнология“ на Философско-историческия факултет.

1. Избор на председател на НЖ (с отговор до всички в настоящото писмо да бъде гласувано предложението на проф. Добринка Парушева за председател на НЖ да бъде избрана доц. Меглена Златкова и да се утвърди нейният избор);
2. Решение за допускане на кандидата до участие в конкурса, разглеждане на научната продукция за съответствие с минималните национални изисквания (с отговор до всички в настоящото писмо);
3. Избор на двама рецензенти и петима членове на НЖ, които да подготвят становища (с отговор до всички в настоящото писмо да бъдат гласувани предложения за рецензенти и да се утвърди техният избор, при спазване на чл. 68, ал. 3 от ПРАСПУ. Останалите членове на НЖ ще подготвят становища);
4. Избор на дата и час за заключително заседание: да се избере дата от 7.05.2025 година до 16.05.2025 г., от 13:00 часа (За да бъдат спазени сроковете за приключване на конкурса в 6-месечен срок от обявяването му в ДВ, най-късно до 18.05.2025 година, както

и възможност доцентът да бъде избран на ФС на Философско-историческия факултет, а членовете на НЖ да имат право на пътни и нощувки).

Опис на получените за рецензиране материали, с които кандидатът участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ през 2025 г.

Предмет:

Със заповед № Р33 РД-22-253 от 31.01.2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **‘доцент’ в ПУ** по област на висше образование Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Методология на антроположките изследвания), **обявен за нуждите на катедра Етнология към Философско-исторически факултет**

За участие в обявения конкурс е подал документи **единствен кандидат:**

Гл. ас. д-р Стоян Христов Антонов, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от гл. ас. д-р Стоян Христов Антонов комплект материали на хартиен и електронен носител **е в съответствие** с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва следните документи:

- Молба
- Автобиография
- Диплома за висше образование
- Диплома за докторска степен
- Списък на научните трудове
- Списък на цитиранията
- Справка за съответствие
- Анотация на английски език
- Анотация на български език
- Справка за приносите на английски език
- Справка за приносите на български език
- Декларация за оригиналност
- Удостоверение за трудов стаж
- Документи за учебната работа
- Документи за научноизследователска работа
- Служебна бележка

Кандидатът гл. ас. д-р Стоян Антонов е приложил акуратно всички изискуеми за конкурса документи, удостоверяващи завършените образователни и научни степени, включени са материали, отнасящи се за цялостната научноизследователска и преподавателска работа, вкл. и документи, служебни бележки и пр. Направен е списък с публикации, където са описани и всички необходими данни от научната идентификационна система. Попълнена е справка за съответствие с минималните национални изисквания. Пакетът документи съдържа копие от самите публикации, така че да може да се направи обективна оценка.

Списъкът с публикации на кандидата д-р Стоян Христов Антонов съдържа 32 заглавия на публикации, от които за участие в конкурса е приложил общо 15 научни труда, 14 студии и статии, 1 монография, и списък с документи за научноизследователска работа, които съдържат описание за участие с 14 доклади в национални научни конференции и семинари, 17 участия с доклади и лекции в международни форуми, участие в 10 национални и 5 международни научноизследователски проекти. Приемат се за рецензиране представените за участие в конкурса 15 научни труда, които са извън дисертацията и се отчитат при крайната оценка и 15 научноизследователски проекти. Останалите публикации се приемат като информация и не се рецензират. Разпределението на научните трудове по съответни рубрики, в страната и в чужбина, е както следва: публикации 11 в България и 4 в чужбина; доклади и лекции в научни форуми 16 в страната и 15 в чужбина. Представени са и документи (във вид на служебни бележки) за участие и за внедрени разработки в 3 проекта, които са финансирани от подделение „Научна и проектна дейност“ на Пловдивския университет, както за ползата от тях.

2. Кратки биографични данни на кандидата

През 1995 г. Стоян Антонов се дипломира в Историческия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ със специалност „История на България и на света“. Неговата квалификация е специалист историк, учител по история, специализация по етнология. След дипломирането си работи като учител по история в средно училище, както и като уредник в музей. През 1999 г. получава образователната и научна степен „доктор“ след публична защита на дисертационен труд на тема „Татарите в България (Етнологическо изследване)“. От 2000 г. е научен сътрудник в Регионален етнографски музей-Пловдив. От 2005 г. след участие в конкурс е назначен в Пловдивския университет като главен асистент, където води етнологички и антроположки лекционни курсове и упражнения, работа със студенти, научноизследователска дейност и др. От 2005 до 2010 г. преминава професионални обучения за презентационни умения в Пловдивския университет, портфолио за университетски курс в Централноевропейския университет в Будапеща, участва в теоретични семинари, свързани с култура, наследство, социална среда и др. Развива артистични умения и компетенции, свър-

зани с проектиране на гербове и творческо писане. Владее английски и руски език. Д-р Стоян Антонов е основател и дългогодишен председател на Българското хералдическо и вексилочно дружество, което е част от активна международна мрежа.

Биографичните данни на кандидата показват едно постъпателно развитие на знания, умения и компетенции, които се разгръщат както в неговата конкретна професионална дейност, така и в по-широки сфери в областта на културата и историята, които го обогатяват и допринасят за включването му в различни национални и международни мрежи.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата

Гл. ас. д-р Стоян Антонов е разработил самостоятелно за бакалавърска степен 16 учебни дисциплини, в сътрудничество с колеги – 2 и е реструктурирал и преработил 3 от тях, наложени от нови изисквания и промени в учебния план. За магистърски и докторски програми е разработил съответно 1 самостоятелен курс и 8 – в сътрудничество с колеги. Тези дисциплини се отнасят към теорията, историята и методологията на етнологията и антропологията, към проблемите на идентичността, общностите и миграционните процеси, но също и към културата, културното наследство и туризма. Той е автор на две свои специфични дисциплини – *Образ, знак, символ и Хералдика*, които са желани от студентите на ФИФ на Пловдивския университет, но също и на студенти от Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив и Великотърновския университет. Негови курсове са избирани от студенти по програма Еразъм+ в Пловдивския университет. Всички програми на дисциплините се актуализират постоянно в зависимост от нови научни постижения и педагогически изисквания. Учебната натовареност, която се отчита само за бакалавърските програми, в последните години варира между 376 и 710 ч.. Това е една пълноценна и даже пренатовареност с преподавателска работа, което изисква допълнителни усилия и време за изследователската работа.

Гл. ас. д-р Стоян Антонов участва в организацията на редовните за катедра Етнология „Студентски етнологички срещи“, като работи и в подкрепа на публикационната дейност на студентите. За периода на своята работа в университета той има 12 дипломанти от бакалавърските програми по Етнология и Социална антропология и ръководи 5 магистърски тези на студенти от специалностите „Културен туризъм и културно проектиране и Етнология.

Това, което характеризира дисциплините, които преподава, както и работата му със студенти, дипломанти и докторанти, е широката теоретична подготовка, подплатена с аналитичен подход и емпирични материали, получени както от научни публикации, така и от на-

учни изследвания – резултат от провеждане на лични и колективни проекти. Интересът на студенти, докторанти и колеги към неговите курсове и резултати от научни изследвания е висок, за което говорят и публикуваните в научни изследвания техни признания и благодарности.

Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Научноизследователската работа на гл. ас. д-р Стоян Антонов е сериозна и може да се обособи в няколко основни проблематики, свързани с идентичност на общностите (локална или етнична), култура и наследяване в българското село, методологични подходи, културно наследство, въпроси на хералдика и др. Тези области често се преплитат или стоят във връзка, за да се анализират фактите, да се потърси смисъла на изучаваните явления, да се разберат процесите на формиране и трансформации.

Началото на неговата научна кариера започва с етноложко изследване на татарите, разработване на дисертационен труд и съответно – публикация на книга. Това остава и водеща тема в многогодишните занимания на автора, в които той задълбочава разглежданите първоначално въпроси, за да установи вариативността и особеностите в изразяване на идентичността на татарската общност. (Кадър Неби, имането и Къдърлез: нюанси на съкровището в татарската култура. 2003 г.; Гираните в България (някои размисли). 2009 г.; Хан Татар и Тодорка (един прочит на варианта от Велико Търново). 2018 г.). Изследванията в тази област му позволяват да потърси съвременните инструменти за устойчивостта на общностната идентичност на татарите (Татарската общност в България: от културна традиция към културна политика. 2005 г.), както и да представи критично и историята на татароведските изследвания в България (Татароведски изследвания в България през XXI век. 2022 г.). Стоян Антонов намира нови изследователски посоки, работейки по проекти върху актуални процеси в съвременността, каквито са въпросите, отнасящи се към миграциите и срещите и диалога между културите (Руснаците в Пловдив: интеркултурният диалог и градът. 2012 г.).

Друга голяма област, по която всички колеги сме търсели неговата експертиза, е методологичната проблематика, свързана с изследванията и преподаването по етнология и антропология. Тук тя е представена сякаш по-скромно (Преподаването по етнология между теория и практика. 2018 г.), но в научните колективи, на които е член, методологичните аспекти на изследването винаги са част от неговата експертиза.

Хералдиката, която е изследователска страст и художествена практика на гл. ас. д-р Антонов, е добре застъпена в неговите публикации (The System of Personal Arms of the Bulgarian Royal House (the Saxe-Coburg and Gotha Dynasty). 2021 г.; Social Status and Heraldry:

Two Examples from Bulgaria. 2021 г.; Crown and Restoration: A Projection of the Past in the Design of the Bulgarian Heraldic Crown. 2022 г.). Прилагайки, антроположката база от знанията си, в тях авторът разглежда хералдическите въпроси в по-широк исторически, културен и символен аспект.

Общият характер на цитираните статии и студии, а съответно и приносните моменти в тях, могат да се търсят в няколко посоки:

1. Всички те са по **актуални социални и/или научни проблеми**, отнасящи се към изграждането и поддържането на общности и идентичности, **които се разглеждат през различни оптики**: култура и история, памет и наследство, миграция и диаспора, инструменти и маркери на идентичност, наследяване и символна власт.

2. **Научна интерпретация, търсеща смисъла** и основаваща се на връзки между терени, теми и полета.

3. **Публикувани и въведени в обращение научни факти и емпирични материали**, които обогатяват научния прочит и могат да бъдат отправна точка за нови дирения.

В последните години гл. ас. д-р Стоян Антонов работи по проекти, които изучават културното наследство и местното развитие, както и съвременните процеси на трансформация на българското село. Освен отбелязаните статии в списъка с научните трудове (Символно-реално - дихотомия на нематериалното културно наследство. 2012; Иновации и трансформации в антропонимията на едно село от края на XIX и началото на XX в. 2024 г.), важно място в този тип негови изследвания има монографията, създадена по примера на с. Черешово, Синхронизации: преходи и трансформации в българското село. 2025 г. Тя е плод на дългогодишно теренно проучване и стъпва на мултидисциплинарен подход, съчетавайки възможностите на антропологията с тези на етнологията, микроисторията, генеалогията. Методологически изследването кореспондира със съвременната антроположка теория и стремежът за разбиране на културните/социалните явления, а не толкова за тяхното обяснение. Важно е да се отбележи, че авторът „основно се ръководя от възприятието, че от съществено значение е обосноваването на изводи, следващи от анализа на етнографските данни, а не проверяването на определена теория или хипотеза чрез изследването“. **Изграждането на конкретната методология и използваните техники на работа могат да се приемат като принос към особеностите на изследване и анализ на един съвременен социален феномен**, каквото е българското село. Съчетаването на различните перспективи към изследвания проблем всъщност дава възможност да се открие относително ясна и нюансирана картина, която се опитва да даде отговор на въпроса как се пресъздава местната общност, респ. селото. Именуването, паметта и традицията стоят в основата на тези отговори, които търсят не само и не толкова

устойчивостта, колкото динамиката, промените, процесите. Това, което си струва да се добави, е, че книгата не дава дефинитивни отговори. Тя приканва читателя да участва в разговор за българското село днес, за културното възпроизвеждане на местните идентичности в условията на променящия се свят. **Авторът предлага и антроположка методология за разбиране на процесите** на изграждане, устойчивост и промяна в образите и (само-) възприемането на общността и синхронизациите между тях. Това е несъмнен приносен момент, който **задълбочава връзката между изследователя и интересуващите се от разглежданата проблематика**. Вниманието към човека и общността е пример за **хуманистично отношение в науката**. Картината на село Черешово нямаше да бъде същата без хората и културната близост, която те съграждат и споделят.

За качеството на публикациите говорят и **забелязаните цитирания**. Проблематиката за общностите, вкл. историята, културата и идентичността на татарите е най-търсена в международен и национален план. За тях са забелязани над 50 цитирания или рецензии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове с научно рецензиране. Над 70 са цитиранията в нереперирани списания с научно рецензиране и други. Към заглавията с хералдическа проблематика също е заявен голям интерес, над 50 цитирания. Към останалите статии и студии също се забелязва **интерес и устойчиво цитиране**, което говори за **стойностен характер на научната продукция, ясен научен обмен и включване на кандидата в професионални мрежи**. Това се потвърждава и от участията на гл. ас. д-р Стоян Антонов в множество авторитетни международни научни форуми, където той е ценен и търсен изследовател.

Като израз на качеството на научната и преподавателска работа на кандидата, могат да се приемат и данните от наукометричната таблица, отразяваща в числов вид неговите научни резултати.

Показатели		Минимални изисквания	
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	-
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показатели от 4 до 10	200	240
Д	Сума от показатели от 11 до 13	50	335
Е	Сума от показатели от 14 до края	-	-
		400	725

Те показват, че стойностите на за Минимални национални изисквания към научната и преподавателската дейност на кандидатите за заемане на академичната длъжност „Доцент“ са надхвърлени почти двойно.

Бих искала да добавя и още един аспект на неговата работа, а именно – приложният. В социалните науки по-трудно може да се говори за внедрителска дейност, но спокойно можем да говорим за конкретни ползи от приложни проекти. Такъв проект, който кандидатът само е споменал, е „Заедно и равни – правата на търсещите убежище и закрила“, с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия в рамките на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. В него гл. ас. д-р Стоян Антонов работеше по методологията и по-специално, прилагане на „спешната антропология“ при изследване на кризисна ситуация. Той адаптира методологията на нашата работа към ситуацията, която последва след агресията на Русия в Украйна и състоянието на бежанците в България, Пловдив и областта. Общата работа на екипа по този проект установи основните проблеми на бягащите от войната в онзи момент (2022-2023 г.) и създаде брошура със съвети как да се решават от всеки бежанец в затруднение. Нещо повече, благодарение на нашата експертиза и сътрудничеството с други организации успяхме да постигнем улеснения в записването на украински младежи в български висши учебни заведения. Антропологичната експертиза се оказва важна за решаване на сериозни социални проблеми на украинците, бягащи от войната и туширане на напрежения в общността.

4. Оценка на личния принос на кандидата

Всички представени научни резултати и творчески постижения са личен авторски принос на гл. ас. д-р Стоян Антонов. Макар тук да няма място за приложната и художествена експертиза, свързана с гербовете, тя също е важна в научното и творческо изграждане и реализиране на кандидата.

5. Критични забележки и препоръки

Смятам, че е добре текстът на монографичното изследване Синхронизации: преходи и трансформации в българското село да бъде преработено за по-широка публика и насочено именно към жителите на село Черешово и тогава да бъдат приложени генеалогични данни (под каквато форма прецени авторът), повече снимки, мемоарни разкази или медийно отразяване, които са подходящи не само и не толкова илюстративно, колкото съдържателно за темата.

6. Лични впечатления

Познавам гл. ас. д-р Стоян Антонов от момента, в който той беше научен сътрудник в РЕМ – Пловдив. През всички тези години досега сме участвали заедно в различни изследователски проекти, работили сме със студенти и мога да потвърдя, че той е сериозен и отго-

ворен колега с принципи, но и с широки хоризонти. И колегите, и студентите ценят неговите професионални и човешки качества.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Стоян Антонов **отговарят на всички изисквания** на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил **значителен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. Работите на кандидата имат оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. **Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Стоян Антонов несъмнено е изключително сериозна.**

Постигнатите от гл. ас. д-р Стоян Антонов резултати в учебната и научно-изследователската дейност, **напълно съответстват** на минималните национални изисквания, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и убедено да **препоръчам** на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Философско-исторически Факултет **за избор на гл. ас. д-р Стоян Христов Антонов на академичната длъжност „доцент“** в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Методология на антроположките изследвания).

16.04.2025 г.

Рецензент:

Доц. д-р Красимира Кръстанова